

Module Interprofessioneel samenwerken met de cliënt

Onderdeel van toolbox GeZonTh

**WAAROM
MOEILIK DOEN
ALS
HET SAMEN KAN**

Loesje

Bron: https://www.loesje.nl/posters/nl9110_5/

Auteurs:

Dr. Floris van de Laar, huisarts en docent
Afdeling eerstelijns geneeskunde, Radboud UMC

Marjolein Thijssen, ergotherapeut en docent
Instituut Paramedische Studies, Hogeschool Arnhem Nijmegen

Nijmegen, September 2017

Inhoud

Module Interprofessioneel samenwerken met de cliënt	Onderdeel van toolbox GeZonTh.....	1
Achtergrond.....		3
Voorkennis.....		3
Leerdoelen.....		3
Toetsing.....		3
Leeractiviteiten.....		4
Tijdschema.....		4
Aantal studenten.....		4
Benodigde leermiddelen.....		4
Gebruikte bronnen:.....		5
1: Inleidende werkgroep met patiëntendemonstratie.....		6
2. Inleidend colleges over eigen vakgebied en ‘verdeling rollen’.....		7
3: Begeleide werkgroepen 1 t/m 4: Vragen inventariseren, rollen verdelen en voortgang volgen.....		8
Achtergrond en voorbereiding.....		8
Doelen.....		8
Instructie.....		8
Appendix: Voor de docent; achtergronden en werkvormen per bijeenkomst.....		10
Ondersteunende werkvormen bij 1: Inleidend college met patiëntendemonstratie (patiënt met chronische ziekte).....		10
Ondersteunende werkvormen bij 2: Inleidend colleges over eigen vakgebied en ‘verdeling rollen’.....		11

Achtergrond

In de huidige en toekomstige gezondheidszorg wordt een toenemend beroep gedaan op artsen om te kunnen samenwerken met andere disciplines. Dit komt ten dele door de toename van complexe patiënten met multimorbiditeit, maar ook door een tal van organisatorische veranderingen zoals verplaatsing van zorg van tweede naar eerste lijn, taakdelegatie, ketenzorg en verregaande specialisering.

In Academisch Gezondheidscentrum Thermion in Lent is ervaring opgedaan met studenten en stagiaires die dienen als de drijvende kracht ('change agents') tot verandering in samenwerking tussen disciplines (1). In dit vrije keuzeblok werk je samen met studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen aan een casus. Je ervaart op welke manier studenten van andere disciplines tegen patiëntenproblematiek aankijken en je werkt samen aan een interdisciplinair en evidence-based 'behandelplan'.

Voorkennis

Geen specifieke voorkennis is vereist.

Leerdoelen

- 'Verwondering in gezamenlijkheid': ervaring opdoen met het in gezamenlijkheid (met andere disciplines) beschouwen van patiëntenproblematiek
- Kennismaken met expertise en werkwijze van andere disciplines binnen het medische (verpleegkunde, ergo-, fysiotherapie, dietiek) en sociale domein (maatschappelijk werk)
- Ervaring opdoen met de competentie Samenwerking
- Het in gezamenlijkheid schrijven van een interdisciplinair evidence-based case report

Toetsing

Het interdisciplinair case report

Een reflectieverslag op het proces, waarbij de voor- en nameting van de teamthermometer in het verslag verwerkt is.

Leeractiviteiten

1. Inleidende werkgroep met patiëntendemonstratie (patiënt met chronische ziekte)
2. Van elke discipline één inleidend college over wat het vakgebied te betekenen heeft voor mensen met desbetreffende chronische ziekte
3. Serie begeleide werkgroepen die leiden tot een rapport met analyse en behandeladviezen (inclusief prioritering) (docenten van diverse disciplines):
 - a. Werkgroep 1: inventariseren van vragen en verdelen van de rollen
 - b. Werkgroep 2 en 3: terugkoppelbijeenkomsten waarin de subgroepjes aan elkaar rapporteren wat de stand van zaken is en welke problemen ze ondervinden
 - c. Werkgroep 4: Gezamenlijk bespreken van de resultaten en opstellen van een (interdisciplinair) evidence-based behandelplan en de inzichten t.b.v. reflectie daarbij

Tijdschema

Nader in te vullen

Aantal studenten

Minimaal 4 en maximaal 12

Benodigde leermiddelen

Werkgroepruimte

Gebruikte bronnen:

1. Scherpbier - De Haan N, Kramer A, Van de Laar FA, Van Loon K. Dokters leer je niet alleen. Huisarts en Wetenschap. 2014;57(11):582-3. http://files.webklik.nl/user_files/2015_03/580402/Art_%202016%20N_Scherpbier%20e_a_%20Dokters%20leer%20je%20niet%20alleen.pdf
2. Plochg, Thomas. Van nazorg naar voorzorg; een wenkend perspectief voor de modernisering van de medische opleiding? NVMO congres, Egmond aan Zee, november 2016. http://www.nvmo.nl/nvmo_congres/nvmo_congres_2016
3. Lingard Lorelei. Are we training for collective incompetence? Three common educational practices and their unintended impact on healthcare teamwork. NVMO congres, Egmond aan Zee, november 2016. http://www.nvmo.nl/nvmo_congres/nvmo_congres_2016
4. Teamthermometer: <https://www.samenwerkenzorgenwelzijn.nl/>

1: Inleidende werkgroep met patiëntdemonstratie

Achtergrond.

Samenwerken start vanuit de vraag en het verhaal van de patiënt/cliënt. Wat is het 'verhaal' van de patiënt/cliënt? Hoe kom je achter diens vraag? Hoe hangt de vraag van de patiënt/cliënt samen met diens verhaal? Welke rol heeft ziektegeschiedenis en -beloop een plaats in dit verhaal?

Als deskundige professional ken je het verhaal van de patiënt/cliënt en kan je diens vraag of probleem in het perspectief van de patiënt/cliënt begrijpen.

Doel

In deze werkgroep deelt de patiënt/cliënt diens verhaal, met ziektegeschiedenis en beloop.

Instructie

Je luistert en stelt vragen om de patiënt/cliënt beter te leren kennen en het verhaal, beloop van diens ziektegeschiedenis en de huidige behoefte te begrijpen.

Product

Aantekeningen en vragen.

Het verhaal van de patiënt/cliënt verwerk je in een product. Dat hoeft geen verslag te zijn maar kan ook een collage, tekening, tijdslijn, 'fotoboek' met beelden, treffende songtekst etc. etc zijn

NB: bewaar de vragen die aan de patiënt gesteld zijn. Mogelijk komen deze later nog van pas.

Opdracht voor college 2: vul de 'teamthermometer' in via <https://www.samenwerkenzorgenwelzijn.nl/>. Bekijk als voorbereiding <https://www.youtube.com/watch?v=QihU92ptxLQ>

Neem de uitkomsten van de teamthermometer mee, naar alle volgende colleges en bijeenkomsten.

2. Inleidend colleges over eigen vakgebied en ‘verdeling rollen’

Achtergrond en voorbereiding.

Voor samenwerking is kennis(making) met elkaar en elkaars vakgebied belangrijk. In deze bijeenkomst geeft elke professie een presentatie over diens eigen vakgebied. In de presentatie wordt aan de hand van het canmeds model getoond welke competenties en vaardigheden centraal binnen de bewuste professie. Tevens worden de wensen/behoefte/vragen van de patiënt/cliënt (uit werkgroep 1) meegenomen en uitgewerkt, d.w.z. elke professie geeft aan wat hij voor de patiënt/cliënt concreet kan betekenen.

Doel

Uitwisselen van kennis over verschillende professies en vakgebieden. Zicht op deskundigheid van verschillende professies in relatie tot de vragen en behoeften van de patiënt/cliënt.

Daarnaast zicht op waarde van individuele competenties en team competenties

Instructie

Per professie presenteer je kort je deskundigheid en expertise. Je koppelt dit vervolgens aan de vragen en behoeften van de patiënt/cliënt. Je luistert naar nadere presentaties en stelt vragen.

Product

De presentatie en antwoorden op de vragen.

3: Begeleide werkgroepen 1 t/m 4: Vragen inventariseren, rollen verdelen en voortgang volgen.

Achtergrond en voorbereiding.

Je hebt nu zicht gekregen op je eigen (samenwerkings)competenties, de competenties van een paar andere disciplines, en je hebt kennisgemaakt met een (chronische) patiënt en diens problemen, vragen en wensen. In de komende werkgroepen ga je samen met je collega's één of enkele problemen uitwerken tot concrete vragen op diagnostisch of therapeutisch vlak en bestudeer je de wetenschappelijke literatuur om tot een antwoord te komen. De eerste werkgroep staat in het teken van probleem en vraagverheldering.

Doelen

1. Het in gezamenlijkheid (met patiënt en andere professies) identificeren van problemen, formuleren van vragen, het vinden van evidence-based antwoorden, en het maken van een (interdisciplinair) behandelvoorstel.
2. Het onderkennen van succesfactoren en valkuilen in de samenwerking, en deze koppelen aan je eigen kwaliteiten en competenties.

Instructie

Je komt vier keer bij elkaar in een begeleide werkgroep met de docent(en). In deze werkgroepen heb je de gelegenheid om aan elkaar te presenteren wat de stand van zaken is en welke vragen er spelen. In overleg met elkaar en met de docent zal naar oplossingen gezocht worden.

In 1e werkgroep staan de problemen van de patiënt centraal en brainstorm je welke (met wetenschap te beantwoorden) vragen hier uit volgen. Aan het einde van deze werkgroep heeft elke subgroepje één of enkele vragen waarvoor een antwoord gezocht zal worden. In de 2e werkgroep staat het zoeken naar bewijsmateriaal centraal. Je hebt samen met je groepje gezocht naar passende literatuur in (respectievelijk) leerboeken en richtlijnen, systematische literatuur reviews, experimenteel onderzoek en (eventueel) observationeel onderzoek. In de 2^e werkgroep presenteer je aan elkaar hoe je gezocht hebt, welke problemen je ondervond en wat de opbrengst is. Aan het einde maak je een keuze op grond van welke literatuur je verder gaat.

In de 3^e werkgroep staat het beoordelen van de kwaliteit en resultaten van de gevonden studies centraal. Afhankelijk van het type studie wat je gevonden hebt presenteer je de kwaliteit, (interpretatie van) de resultaten, en of en hoe de resultaten te generaliseren zijn naar de patient.

Voor de 4de werkgroep heb je een visueel ondersteunde (Powerpoint, Prezi, etc) presentatie voor je collega's. Het startpunt is steeds de patiënt, en vervolgens presenteer je al hetgeen je in de laatste werkgroepen gedaan hebt. Dit dient uit te monden in een behandelplan waar het hele team mee uit de voeten kan.

Je maakt per subgroepje van deze werkgroepen een verslag (Evidence-Based case report) van maximaal 4 pagina's.

Tijdens alle begeleide werkgroepen wordt aandacht besteed aan een reflectie op de interprofessionele samenwerking. Die reflectie vindt gezamenlijk plaats en is gericht op de ontwikkeling van een respectvolle en constructieve samenwerking. Individueel schrijf je een reflectieverslag van één-twee pagina's waarin je terugblijkt op het proces, de samenwerking en je eigen rol daarin.

Product

Het Evidence-Based Case report, het reflectieverslag, en de presentatie.

Appendix: Voor de docent; achtergronden en werkvormen per bijeenkomst

Ondersteunende werkvormen bij 1: Inleidend college met patiëntdemonstratie (patiënt met chronische ziekte)

Stoelendans: Zie Grensactiviteiten; onderdeel 1 van de toolbox

Opdracht t.a.v. teamthermometer.

Een teamthermometer, die ontwikkeld is op de Hogeschool Windesheim in samenwerking met diverse partners. Het is een thermometer die primair bedoeld is voor professionele samenwerkingsverbanden in de wijk. Het meet middels digitale vragenlijsten de eigen perceptie op interprofessioneel samenwerken en zet deze perceptie af tegen je teamscore. Het is een middel om als team met elkaar in gesprek te gaan over deze interprofessionele samenwerking. Tevens biedt het instrument suggesties en werkvormen ter verbetering.

Er zijn twee vragenlijsten beschikbaar: tussen professionals onderling en met vrijwilligers & mantelzorgers. De vragenlijsten zijn in totaliteit of per thema-onderdeel te gebruiken.

De patiënt en vrijwilligers/mantelzorgers worden (m.i. jammer genoeg) niet zelf bevraagd.

Als je de volgende link opent: <https://www.samenwerkenzorgenwelzijn.nl/>

zie je aan de linkerkant een DEMO: deze is als voorbeeld bedoeld. Verdere informatie over achtergrond, totstandkoming van het instrument en de wijze van ingebruikname, vind je onder de Demo navigatieknop aan de rechterkant.

Gebruik van het instrument is kosteloos.

Ondersteunende werkvormen bij 2: Inleidend colleges over eigen vakgebied en 'verdeling rollen'

Werkvorm 1: Line up! (na afloop presentaties)

Hoe

De studenten gaan meerdere keren op volgorde staan. Per keer geef je ze een opdracht. Bijvoorbeeld, laat ze in volgorde gaan staan over:

- Welke professie heeft de meeste anatomische kennis?
- Welke professie kan de patiënt/client het beste aan huis behandelen (d.w.z is daar als professie het beste toe in staat?)
- Welke professie kan het beste zicht krijgen op de fysieke leefomgeving van de patiënt/client?
- Welke professie kan het beste zicht krijgen op de sociale leefomgeving van de patiënt/client?
- Welke professie heeft de meeste kennis over medicijnen?
- Welke professie

NB1 : 'wie' staat hier voor professie en niet de professional. Onderscheid is wel belangrijk, omdat we later meer ingaan op de persoonlijke kant van samenwerking.

NB2 Het bovenstaande kan best 'conflicten' opleveren; het gaat namelijk erg over hoe zie jij mij, hoe zie ik jou....Hoe wil ik gezien worden, ect. 'ook gebruiken in de nabespreking van deze oefening, bijvoorbeeld 'vind je het terecht dat jij hier staat', of 'hoe vind je het dat.....alweer vooraan staat'.

NB3: Toelichten dat een dergelijke line up, en de onderliggende gevoelens die dat oproept (erkenning, hiërarchie, ect) nog steeds hun invloed hebben in samenwerking. Wat vind je van een dergelijke line up

Werkvorm 2: wat weet je nu wel niet van elkaar.

Gebruiken als nabespreking van de presentaties. Voor elke professie (of professional?) komt er een canMEDS te hangen. Toelichting op de CANMeds en de relatie met interprofessioneel werken geven.

Opdracht: kun je op basis van de informatie uit de presentaties, aangeven waar jij en de ander competent in zijn? Met behulp van post-its opschrijven en aangeven.

Nabespreken:

- 1) Waar verschillen we van elkaar, waar lijken we op elkaar.
- 2) Wat weten we wel/niet van elkaar.

Wat betekent dat voor het vervolg naar bijeenkomst 3 (en 4?)

In plaats van verschillende definities van het 'probleem' vanuit elke professie (Wat resulteert in een eigen definitie van de oplossing)-> ook focus op de manier van problem-oplossing als construct van een gezamenlijke constructie/definitie van het probleem (Lorelei, 2016)

Met andere woorden: komen tot een gezamenlijk team dat bestaat uit verschillende perspectieven en kwaliteiten. Vergelijkbaar met de praktijk: dat wordt niet voor je georganiseerd, daar maak je zelf werk van. M.a.w. zelf aan de slag

Hoe gaan we tot een team komen; streven naar mixed teams. (bezwaren, voorbeelden praktijk en Thermion noemen) 'zorg maar dat het je lukt'. Dit proces is ook een deel van het resultaat.

Werkvorm 3:

Leg de uitkomsten van de teamthermometer naast de nabespreking van de CANMEDS. Vraag: 'wat waren je uitkomsten van de teamthermometer. Waar wilde je wat van weten? Hoe geef je/geven we daar vorm aan tijdens de werkbijeenkomsten en keuzes die daarbij gemaakt worden?'